

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autor práce: Lucie ČERNOHORSKÁ

Název práce: Oddlužovací novela insolvenčního zákona

Autor posudku: Prof. PhDr. František Ochrana, DrSc.

Diplomová práce řeší aktuální problematiku, která má podobu ožehavého veřejně politického problému. Stále větší počet domácností a jedinců se zadlužuje. Diplomantka zmiňuje, že zadlužování samo o sobě není nutně negativním jevem, stává se však problémem, když dlužník není schopen dostát svých závazků. Jde o komplexní jev, který má řadu příčin a je ovlivněn řadou faktorů. Lucie Černohorská se soustřeďuje na jeden z nich. Je jím nástroj insolvenčního řízení. Jde o instrument, který svojí povahou patří do roviny regulace, jeho tvorba pak je výstupem aktérů veřejných politik. Ve své práci se opírá o poměrně rozsáhlý seznam zdrojů.

Za *plánovaná* teoretická východiska diplomanta volila teorii racionální volby, sociální stratifikaci a teorii sociální exkluze. Diplomantka posléze od teorie racionální volby upouští, pravděpodobně proto, že ukotvení v idey homo economicus je příliš vzdálené od reality. Pominuvší teorii již jinou nenahrazuje, ač bylo možné ji substituovat například ideou „homo agens“ a „intencionalitou“. To však by předmětné zkoumání posouvalo do komplikovanější interdisciplinární výzkumné roviny. Tato připomínka je tedy spíše pobídkou, kam je možné dále ve výzkumu perspektivně směřovat, nežli aktuální výtkou.

Výzkumný plán byl situován do sběru dat a jejich analýzy. Na základě krajské příslušnosti z rejstříku insolvenčního řízení bylo *plánováno* náhodné generování dat potřebných k deskriptivní analýze a rozhovory se soudci z vybraných krajů. Do tohoto plánovaného postupu neočekávaně zasáhla připravovaná novelizace insolvenčního zákona, která byla v době psaní práce dána do připomínkového řízení. Diplomantka, vědoma si této výrazné změny, adekvátně na ni reaguje sledováním procesu tvorby a názorových střetů zainteresovaných aktérů při tvorbě tohoto zákona. Vlastní iniciativou získává kvantitativní data obrácením se na členy projektu „Výzkum insolvence“ a formou vlastního šetření, kde se zaměřila i na informace z kvantitativního šetření. Bere přitom na zřetel krajské rozdílnosti. Zároveň využívá i kvalitativní sběr dat (rozhovory mezi vybranými odborníky).

Diplomanta si staví jeden hlavní výzkumný cíl, jímž je zjištění nedostatků současného systému oddlužení s ověřením, nakolik na ně reaguje novela insolvenčního zákona. Hlavní cíle jsou dekomponovány na pět dílčích cílů (s. 19). Shledávám je za patřičně odvozené a dekomponované z hlavního cíle. Kriticky poznamenávám, že čtenář povzbuzen aktuálností tématu, očekává i syntézu, která by podávala více hodnotících odpovědí komplexněji vysvětlujících zkoumaný problém. Celkově však konstatuji, že stanovené cíle byly splněny.

Výzkumnému předmětu a stanoveným cílům odpovídá logicky zvolená struktura práce a vybrané výzkumné metody. Lucie Černožorská prokazuje, že ovládá metody vědeckého výzkumu oboru, v němž obhajuje svoji diplomovou práci. Opírá se o výzkumné šetření založené na kvantitativním a kvalitativním sběru dat. Správně poznamenává, že s ohledem na stanovení cíle by „kvantitativní výzkum neumožnil získání relevantních informací“ (19). V této souvislosti, pro případ dalšího zkoumání ze strany diplomantky, poznamenávám, že změna v obsahu cíle (od deskriptivně analytického k analyticko-syntetickému) by otevřela cesty i k užitečné kvantitativní analýze, kde by diplomantka mohla zúročit svoji sociologickou fundaci. Nabízí se například zkoumání sklonu osob k insolvenčnímu řízení s ohledem na vybrané sociologické faktory. Regresní analýza či jiné modelové zobrazení, doplněné o kvalitativní výzkum, by mohly přinést zajímavý pohled na daný problém a být námětem pro účinnou insolvenční politiku¹. Celkově k hodnocení metod konstatuji, že diplomantka používaje zmíněné metody dokládá, že zvládá jejich aplikaci při zkoumání veřejně politického problému.

Diplomová práce přináší původní výsledky. Její přínos spatřuji v následujícím: diplomová práce zkoumá legislativní proces tvorby insolvenčního zákona. Domnívám se, že výsledky tohoto zkoumání mají obecnou platnost. Odhalují totiž převážně špatnou praxi přípravy zákona. Nekvalita procesu plodí nekvalitu výstupu, a tudíž i nekvalitu funkčnosti přijatého právního předpisu a z toho vyplývajících častých novelizací. Další přínos spatřuji v oblasti procesní analýzy insolvenčního řízení a v prozkoumání role jednotlivých aktérů. Výsledky tohoto zkoumání jsou podnětné pro tvorbu účinné insolvenční politiky. Podnětná je analýza, jaká stanoviska zastávaly jednotlivé politické strany při projednávání zákona. Sledování proměn postojů stran (původně vládnoucích a později opozičních, a naopak) k novelizaci ukazuje, jak se účelově proměňují stranické zájmy v závislosti na volbách (s. 40), a to dokonce i tak, že v čase vedou k protichůdným stanoviskům. Je to možné výzkumné téma vlivu politického cyklu na legislativní proces, resp. veřejné politiky.

¹ Poznámka je relevantní pro případ, uvažuje-li diplomantka např. o dalším studiu.

Přínos spatřuji i v odhalení nedostatků insolvenčního zákona. Jim je speciálně věnována šestá kapitola (s. 56-62). Jsou to podněty, které mohou být využity předkladatelem při novelizaci zákona. Původní je i analýza aktérů, doplněná vlastním strukturně procesním zobrazením (s. 64). Původní zkoumání přináší i analýza dat (viz osmá kapitola), kde autorka pracuje s grafickými zobrazeními, procentními poměry, počty věřitelů, výší pohledávek, výší příjmu, atd. Zde se nabízelo využít i další jednoduché metody (např. korelaci). Taktéž část diskuse (9. kapitola) je relativně krátká (3 strany). Celkově konstatuji, že práce svým obsahem i formou splňuje náležitosti kladené na diplomové práce.

Otázky do diskuse:

1. Jak hodnotíte oddlužovací novelu insolvenčního zákona?
2. Pokuste se odpovědět na vaši otázku ze závěru práce, „co se bude dít, jestli se novela neschválí?“ (s. 93)

Závěr:

Diplomovou práci doručuji k obhajobě. Hodnotím ji známkou „výborně-velmi dobře“. Výsledné hodnocení doporučuji stanovit na základě výsledku obhajoby.

V Praze, 5. června 2017

Prof. PhDr. František Ochrana, DrSc.